

24 HAZİRAN 2018 SEÇİMLERİ

CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİ

MİLLETVEKİLİ GENEL SEÇİMİ

Erol TUNCER
31 Ocak 2019

CUMHURBAŞKANLIĞI SEĐIMI

SEÇİM SONUÇLARI

24 Haziran 2018 Seçimlerinde Oy Kullanan Seçmen Sayısı

Tablo 1

Yurt Dışı Seçmenler	Yurt İçi Seçmenler	Toplam
3.044.837	56.322.632	59.367.469
% 5,13	% 94,87	% 100,00

Yurt İçi Seçim Sonuçları

Tablo 2

Kayıtlı Seçmen Sayısı (Cezaevi dahil)	56.322.632
Oy Kullanan Seçmen Sayısı	49.671.344
Geçerli Oy Sayısı	48.562.084
Geçersiz Oy Sayısı	1.109.260
Katılım Oranı	% 88,19
Geçerli Oyların Seçime Katılan Adaylara Dağılımı	
Recep Tayyip Erdoğan	25.436.238 % 52,38
Muharrem İnce	14.951.788 % 30,79
Selâhattin Demirtaş	4.039.390 % 8,32
Meral Akşener	3.603.858 % 7,42
Temel Karamollağlu	434.882 % 0,90
Doğu Perinçek	95.928 % 0,20
Genel Toplam	48.562.084 % 100,01

Yurt Dışı Seçim Sonuçları		
		Tablo 3
Kayıtlı Seçmen Sayısı	3.044.837	
Oy Kullanan Seçmen Sayısı	1.358.584	
Geçerli Oy Sayısı	1.341.218	
Geçersiz Oy Sayısı	17.366	
Katılım Oranı	% 44,62	
Geçerli Oyların Seçime Katılan Adaylara Dağılımı		
Recep Tayyip Erdoğan	807.974	% 60,24 (% 52,38)*
Muharrem İnce	328.934	% 24,53 (%30,79)
Selâhattin Demirtaş	157.111	% 11,71 (% 8,32)
Meral Akşener	36.896	% 2,75 (% 7,42)
Temel Karamollaoğlu	7.730	% 0,58 (% 0,90)
Doğu Perinçek	2.573	% 0,19 (% 0,20)
Genel Toplam	1.341.218	% 100,0

Parantez içindeki oranlar, yurt dışındaki oranlardır.

Gümrük Kapıları Seçim Sonuçları

Tablo 4

Toplam Kayıtlı Seçmen Sayısı	3.044.837	
Toplam Oy Kullanan Seçmen Sayısı	168.031	
Toplam Geçerli Oy Sayısı	165.325	
Toplam Geçersiz Oy Sayısı	2.706	
Katılım Oranı	% 5,52	
Geçerli Oyların Seçime Katılan Adaylara Dağılımı		
Recep Tayyip Erdoğan	86.611	% 52,39
Muharrem İnce	59.599	% 36,05
Selâhattin Demirtaş	9.293	% 5,62
Meral Akşener	8.276	% 5,01
Temel Karamollaoğlu	1.092	% 0,66
Doğu Perinçek	454	% 0,27
Genel Toplam	165.325	% 100,0

Yurt İçi, Yurt Dışı ve Gümrük Kapıları Dahil Cumhurbaşkanlığı Seçim Sonuçları

Tablo 5

Kayıtlı Seçmen Sayısı	59.367.469				
Oy Kullanan Seçmen Sayısı	51.197.959				
Geçerli Oy Sayısı	50.068.627				
Geçersiz Oy Sayısı	1.129.332				
Katılma Oranı	% 86,24				
	Yurt İçi	Yurt Dışı	Gümrük	Ülke Geneli	(%)
Recep Tayyip Erdoğan	25.436.238	807.974	86.611	26.330.823	52,59*
Muharrem İnce	14.951.788	328.934	59.599	15.340.321	30,64
Selâhattin Demirtaş	4.039.390	157.111	9.293	4.205.794	8,40
Meral Akşener	3.603.858	36.896	8.276	3.649.030	7,29
Temel Karamollaoğlu	434.882	7.730	1.092	443.704	0,89
Doğu Perinçek	95.928	2.573	454	98.955	0,20
Genel Toplam	48.562.084	1.341.218	165.325	50.068.627	100,00

*10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı seçim sonucu % 51,79.

Erdoğan 1'inci turda Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

EROL TUNCER – TESAV

Adayların ve Partilerinin Oy Oranları

Tablo 6

	Partisi	Adayın (%)	Partisinin (%)	Fark (Puan)
R. Tayyip Erdoğan	AK Parti	52,59	42,56	+10,03
Muharrem İnce	CHP	30,64	22,65	+7,99
Selâhattin Demirtaş	HDP	8,40	11,70	-3,30
Meral Akşener	İYİ Parti	7,29	9,96	-2,67
Temel Karamollaoğlu	SAADET	0,89	1,34	-0,45
Doğu Perinçek	VATAN	0,20	0,23	-0,03

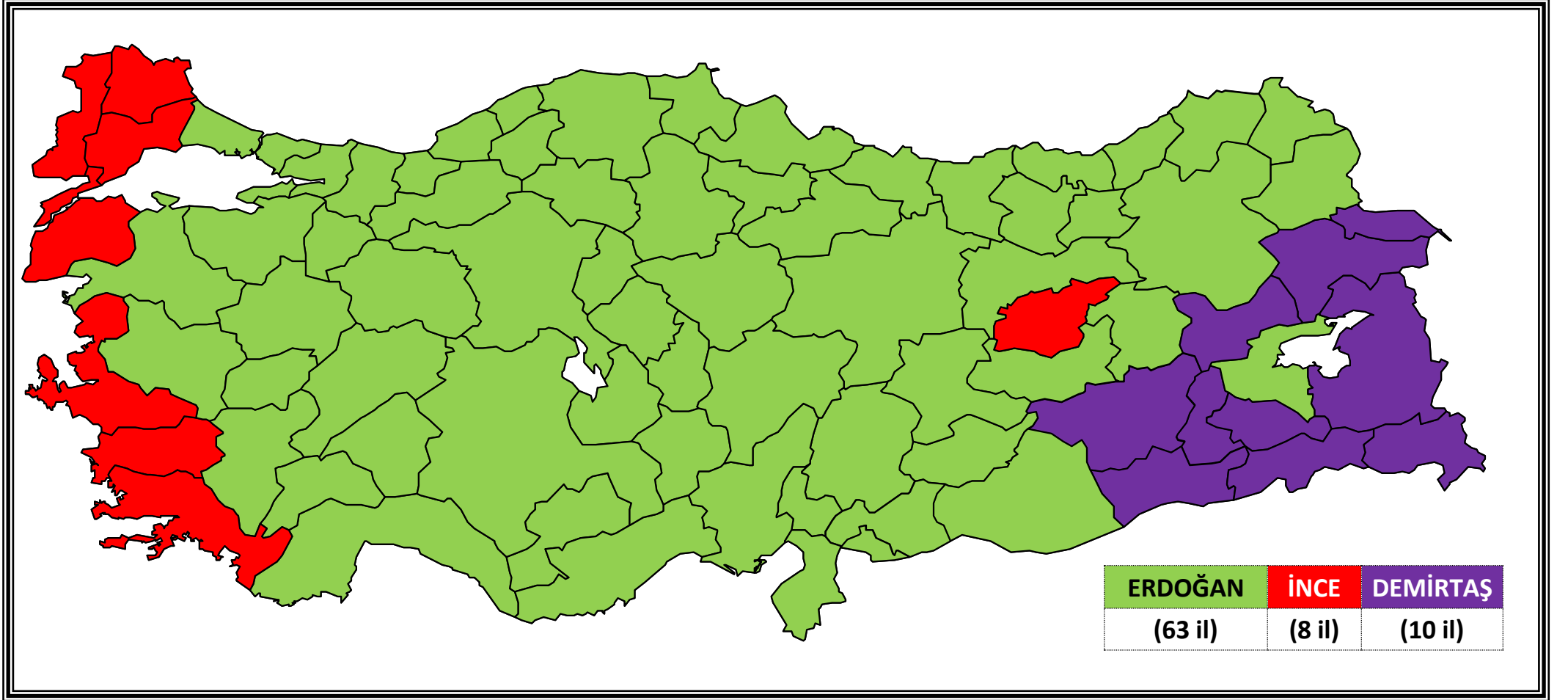
Adayların İl İçi Sıralamadaki Konumları

Tablo 7

	1. Sıra *	2. Sıra	3. Sıra	4. Sıra	5. Sıra	6. Sıra
Erdoğan	63 / (64)	17	1	-	-	-
İnce	8 / (6)	59	14	-	-	-
Demirtaş	10 / (11)	5	7	28	31	-
Akşener	-	-	59	21	1	-
Karamollaoğlu	-	-	-	32	49	-
Perinçek	-	-	-	-	-	81
Toplam: 81 il						

*Parantez içindeki sayılar Milletvekili seçimlerine aittir.

CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİNDE ADAYLARIN BİRİNCİ SIRAYI ALDIĞI İLLER

Adayların Bölgelerdeki Oy Oranları						
						Tablo 8
	Oy Oranı (%)					
	Erdoğan	İnce	Demirtaş	Akşener	Karamol.	Perinçek
İstanbul	50,00	36,89	7,23	4,76	0,94	0,18
Trakya	36,05	51,51	3,07	8,65	0,48	0,23
Marmara	55,56	31,64	3,02	8,49	1,09	0,20
Ege	36,38	48,94	5,38	8,53	0,47	0,29
İçbatı Anadolu	58,36	26,71	1,08	12,70	0,91	0,24
Akdeniz	44,32	37,48	6,69	10,71	0,62	0,19
Karadeniz	66,04	24,26	0,41	7,89	1,15	0,24
Orta Anadolu	61,18	27,17	1,48	8,93	1,05	0,19
Doğu Anadolu	52,30	13,66	29,31	3,65	0,96	0,12
G. Doğu Anadolu	52,49	11,95	31,25	3,28	0,90	0,13

Adayların en düşük ve en yüksek oy oranları

Erdoğan: Trakya (% 36,05) – Karadeniz (% 66,04)

İnce: G. Doğu Anadolu (% 11,95) – Trakya (% 51,51)

Demirtaş: Karadeniz (% 0,41) - Güneydoğu Anadolu (% 31,25)

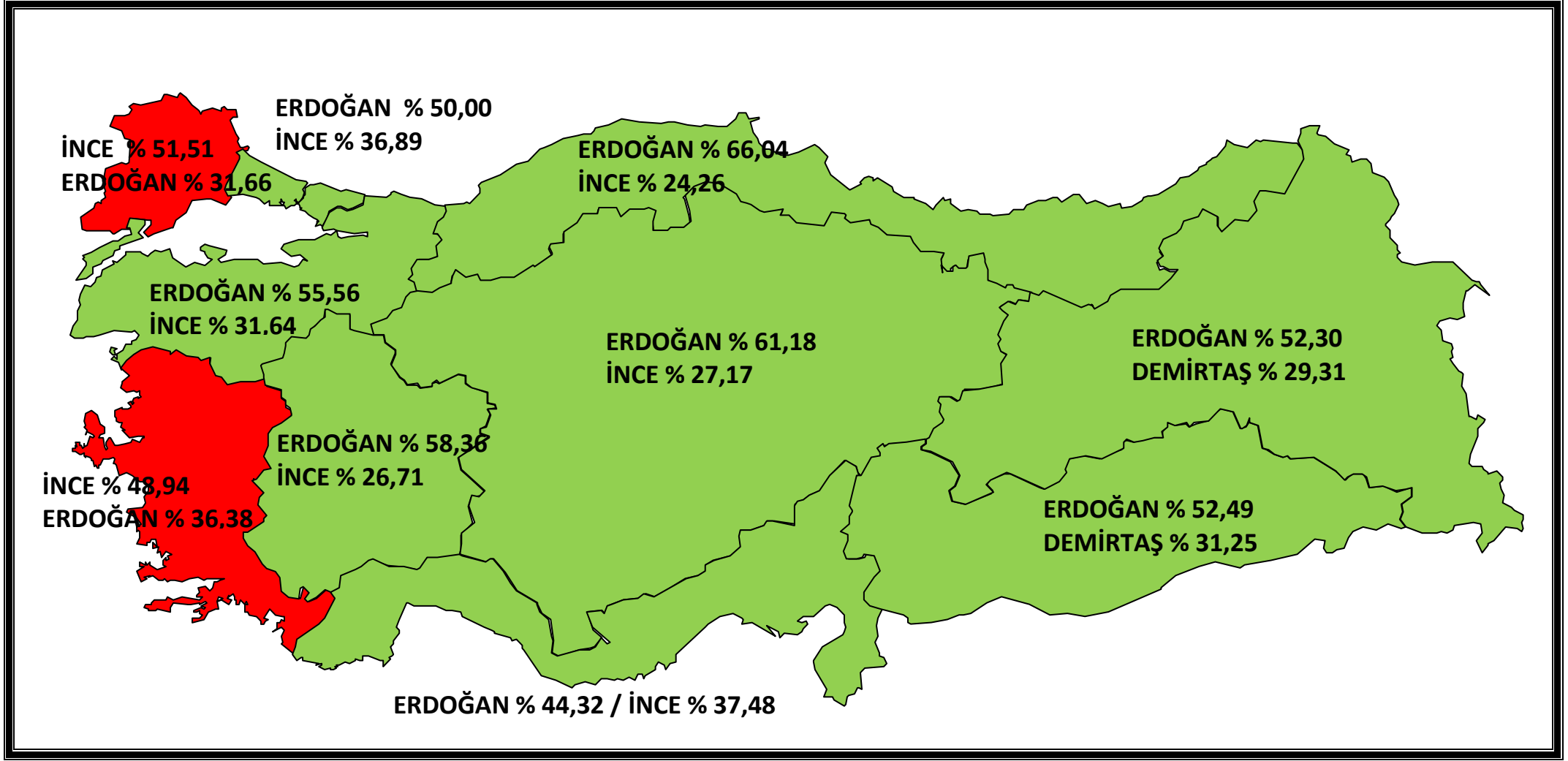
Akşener: G. Doğu Anadolu (% 3,28) - İçbatı Anadolu (% 12,70)

Adayların Bölge İçi Sıralamadaki Konumları						
						Tablo 9
	1. Sıra	2. Sıra	3. Sıra	4. Sıra	5. Sıra	6. Sıra
İstanbul	Erdoğan	İnce	Demirtaş	Akşener	Karamol.	Perinçek
Trakya	İnce	Erdoğan	Akşener	Demirtaş	Karamol.	Perinçek
Marmara	Erdoğan	İnce	Akşener	Demirtaş	Karamol.	Perinçek
Ege	İnce	Erdoğan	Akşener	Demirtaş	Karamol.	Perinçek
İçbatı Anadolu	Erdoğan	İnce	Akşener	Demirtaş	Karamol.	Perinçek
Akdeniz	Erdoğan	İnce	Akşener	Demirtaş	Karamol.	Perinçek
Karadeniz	Erdoğan	İnce	Akşener	Karamol.	Demirtaş	Perinçek
Orta Anadolu	Erdoğan	İnce	Akşener	Demirtaş	Karamol.	Perinçek
Doğu Anadolu	Erdoğan	Demirtaş	İnce	Akşener	Karamol.	Perinçek
G. Doğu Anadolu	Erdoğan	Demirtaş	İnce	Akşener	Karamol.	Perinçek

Muharrem İnce, Ege ve Trakya’da 1’inci sıradadır.

R. Tayyip Erdoğan diğer 8 Bölgede 1’inci sıradadır.

CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİNDE ADAYLARIN BÖLGE İÇİ SIRALAMASI

MİLLETVEKİLİ GENEL SEÇİMİ

SEÇİM İTTİFAKI YAPAN SİYASİ PARTİLER

Siyasi Partiler Kanunu, siyasi partilerin seçim ittifakı yapmalarını engelliyordu. O nedenle seçimlerde işbirliği yapmak isteyen partiler örtülü ittifak yapmak zorunda kalırlardı. İttifak yapan partilerinden birinin ismiyle seçime girilir, diğer partilerin adayları, kendi partilerinden istifa edip bu partiye girmek suretiyle partinin listelerinde yer alır, seçimden sonra partilerine dönerlerdi.

Siyasi Partiler Kanunu'nun 90'ıncı maddesinde yapılan değişiklikle¹ ittifakların önündeki engel kaldırılmış; seçime katılmaya hak kazanan partilerin seçim işbirliği yapmaları serbest bırakılmıştır. Yeni düzenlemeye göre;

- Ülke barajı düşürülmeyecek; baraj, ittifak yapan partilerin toplam oyuna göre hesaplanacak,
- İttifak yapan partiler seçime kendi aday listeleriyle girecek,
- Bir partinin üyeleri, partilerinden istifa etmeksizin başka partilerin aday listelerinde yer alabilecek,
- İttifakın milletvekili sayıları, ittifaka dahil olan partilerin oylarının toplamına göre hesaplanacak. İttifakın çıkardığı milletvekilleri, ittifak partileri arasında, oy oranlarına göre bölünecektir.

2018 Seçimlerinde Gerçekleştirilen İttifaklar

2018 seçimlerinde iki İttifak Bloku oluşmuştur:

- **Cumhur İttifakı** (AK Parti, MHP, BBP)

İlk 2 parti ittifakta kendi kimlikleriyle yer almış, BBP Genel Başkanı² ve bazı BBP'liler AK Parti aday listelerinde yer almıştır.

- **Millet İttifakı** (CHP, İYİ Parti, SAADET ve DP)

İlk 3 parti ittifakta kendi kimlikleriyle yer almış, DP Genel Başkanı³ ile bazı DP'li adaylar, İYİ Parti aday listelerinde yer almıştır.

Saadet Partili bazı adaylar⁴ ise CHP listelerinde yer almıştır.

¹ 13 Mart 2018 tarih ve 7102 sayılı Kanun (16 Mart 2018 tarih ve 30362 sayılı R.G.)

² BBP Genel Başkan Mustafa Destici, Ankara'dan aday olmuş ve milletvekili seçilmiştir.

³ DP Genel Başkanı Gültekin Uysal, Afyonkarahisar'dan aday olmuş ve milletvekili seçilmiştir.

⁴ Saadet Partili Abdulkadir Karaduman Konya'dan, Cihangir İslam ise İstanbul'dan milletvekili seçilmiştir.

SEÇİM SONUÇLARI

Seçime Giren Siyasî Partilerin Oy Oranları (%)			
			Tablo 10
	Yurt İçi Oylama Sonucu	(Yurt İçi + Yurt Dışı) Oylama Sonucu	Fark (+ / -)
AK PARTİ	42,28	42,56	+0,28
CHP	22,80	22,65	- 0,15
HDP	11,53	11,70	+0,17
MHP	11,20	11,10	-0,10
İYİ PARTİ	10,14	9,96	-0,18
SAADET	1,36	1,34	-0,02
HÜDA-PAR	0,32	0,31	-0,01
VATAN	0,23	0,23	-
BAĞIMSIZ	0,16	0,15	-0,01

Siyasî Partilerin Milletvekili Çıkardıkları / Çıkaramadıkları İl ve Seçim Çevresi Sayıları

Tablo 11

	Mv. Çıkardığı / Çıkaramadığı		Mv. Çıkardığı / Çıkaramadığı			
	İl Sayısı		Toplam	Seçim Çevresi Sayısı		Toplam
AK PARTİ	79	2	81 il	85	2	87
CHP	58	23		64	23	
HDP	24	57		27	60	
MHP	31	50		37	50	
İYİ PARTİ	26	55		32	55	

AK Parti: Iğdır ve Tunceli.

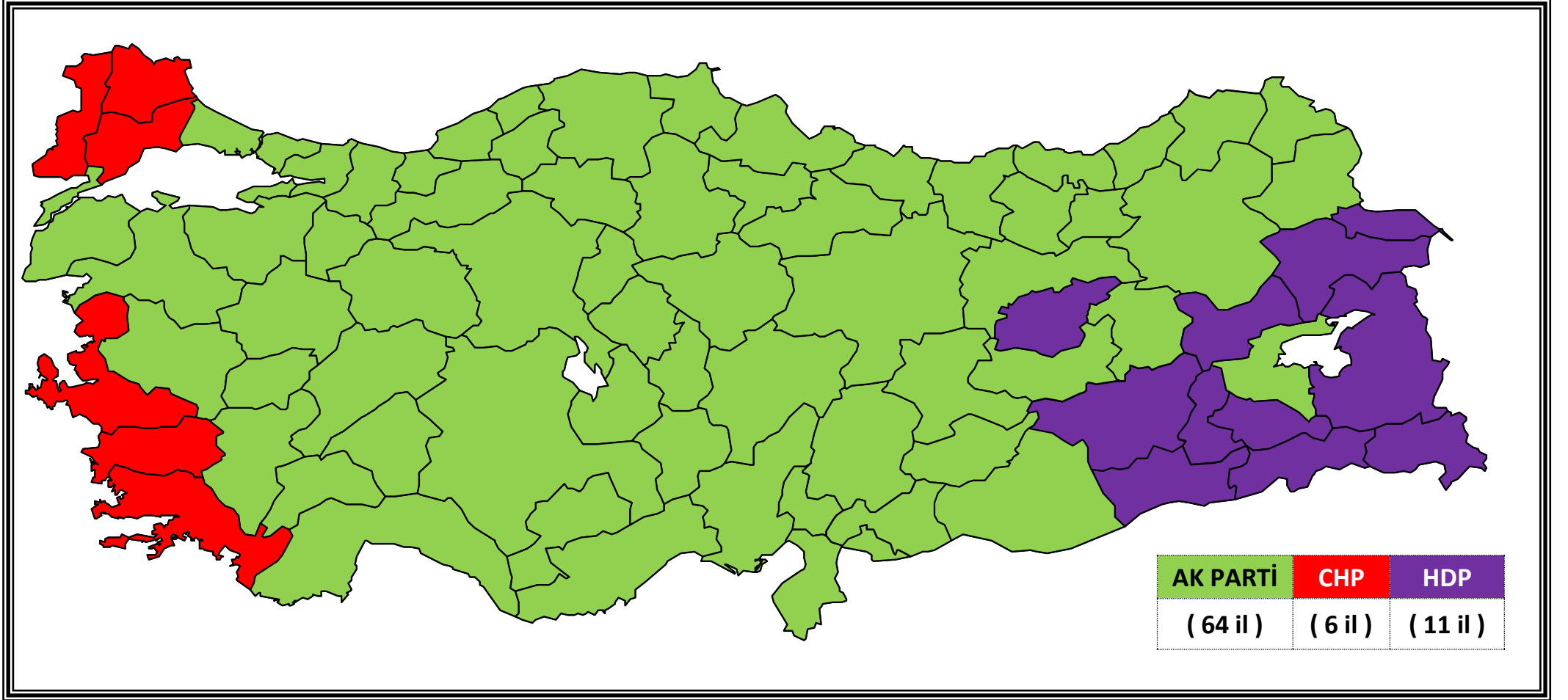
CHP: Doğu Anadolu (10 il), G.Doğu Anadolu (6 il), Karadeniz (4 il), Orta Anadolu (2 il), İçbatı Anadolu (1 il)

Siyasî Partilerin İl İçi Sıralamadaki Konumları

Tablo 12

	1. Sıra	2. Sıra	3. Sıra	4. Sıra	5. Sıra	6. Sıra	Toplam
AK PARTİ	64	15	2	-	-	-	81 il
CHP	6	40	19	11	5	-	
HDP	11	5	6	8	44	7	
MHP	-	20	28	24	8	1	
İYİ PARTİ	-	1	25	38	16	1	

MİLLETVEKİLİ GENEL SEÇİMİNDE PARTİLERİN BİRİNCİ SIRAYI ALDIĞI İLLER

Siyasî Partilerin Bölgelerdeki Oy Oranları

Tablo 13

	Oy Oranı (%)				
	AK PARTİ	CHP	HDP	MHP	İYİ PARTİ
İstanbul (1 il)	42,69	26,48	12,67	8,26	8,00
Trakya (3 il)	31,66	41,81	5,24	6,42	13,60
Marmara (7 il)	46,59	23,37	5,34	10,32	12,23
Ege (4 il)	31,25	37,50	9,79	7,51	12,60
İçbatı Anadolu (6 il)	47,58	20,52	2,46	12,70	14,92
Akdeniz (5 il)	33,81	27,17	11,46	13,19	12,87
Karadeniz (15 il)	52,49	19,14	1,71	14,86	9,64
Orta Anadolu (16 il)	47,36	20,03	4,18	15,65	10,86
Doğu Anadolu (14 il)	42,29	8,46	32,31	10,23	4,46
G. Doğu Anadolu (10 il)	42,47	7,30	33,91	8,32	4,37

En düşük ve en yüksek oy oranları

Ak Parti: Trakya (31,66) – Karadeniz (52,49)

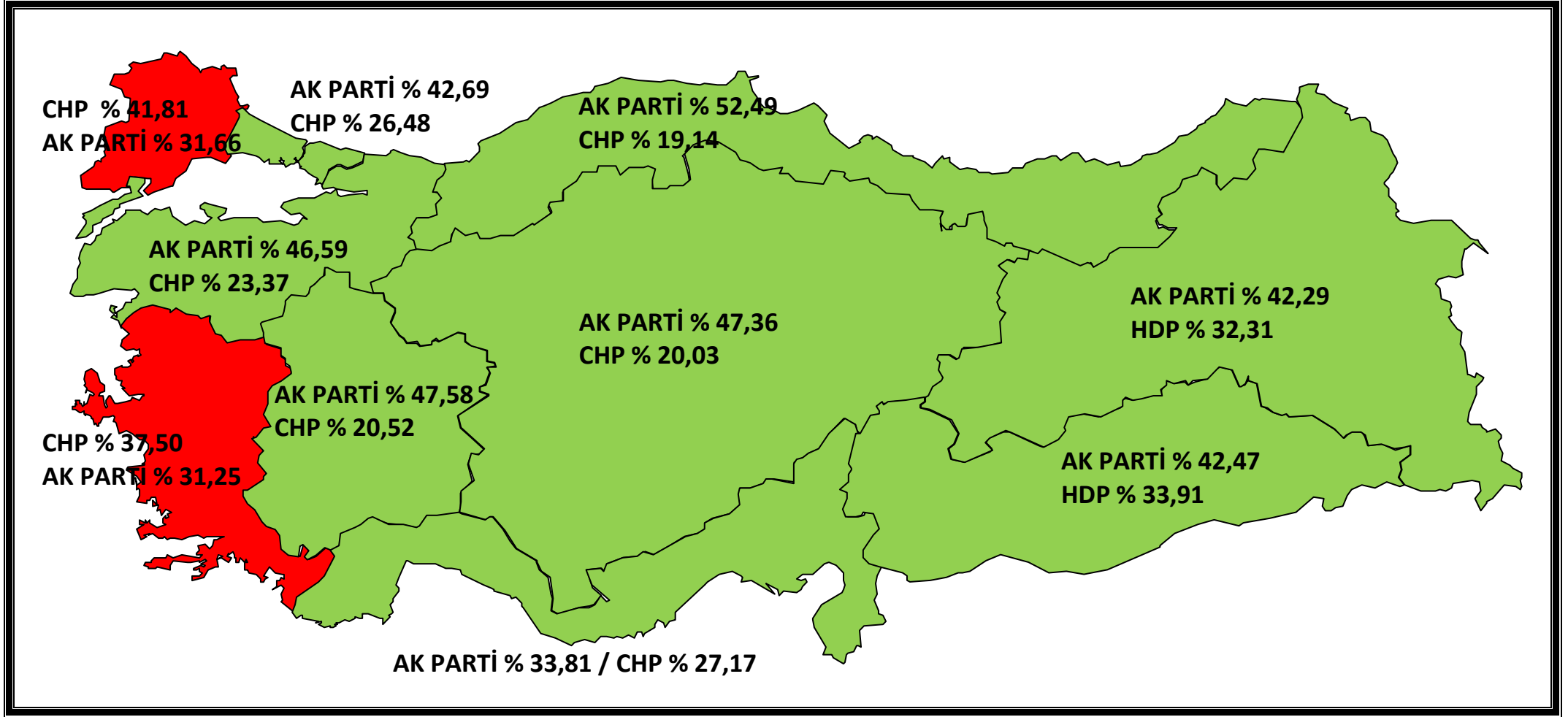
CHP: G. Doğu Anadolu (% 7,30) – Trakya (% 41,81)

HDP: Karadeniz (% 1,71) - G. Doğu Anadolu: % 33,91

MHP: Trakya (% 6,42) – Orta Anadolu (% 15,65)

İYİ P.: G.Doğu Anadolu (% 4,67- İçbatı Anadolu (14,92)

MİLLETVEKİLİ GENEL SEÇİMİNDE SİYASİ PARTİLERİN BÖLGE İÇİ SIRALAMASI

**1 KASIM 2015 - 24 HAZİRAN 2018
ARASINDAKİ DEĞİŞİM**

Siyasî Partilerin Oy Oranlarındaki ve Ülke Sıralamasındaki Değişimi

Tablo 14

	1 Kasım 2015		24 Haziran 2018		Oy Oranları	
	Sıra	(%)	Sıra	(%)	Farkı (+/-)	Artış / Azalış (%)
AK PARTİ	1. Sıra	49,50	1. Sıra	42,56	-6,94	-14,02
CHP	2. Sıra	25,32	2. Sıra	22,65	-2,67	-10,55
HDP	4. Sıra	10,76	3. Sıra	11,70	0,94	8,74
MHP	3. Sıra	11,90	4. Sıra	11,10	-0,80	-6,72
İYİ PARTİ	-	-	5. Sıra	9,96	-	-
SAADET	5. Sıra	0,68	6. Sıra	1,34	0,66	97,06
HÜDA-PAR	-	-	7. Sıra	0,31	-	-
VATAN	7. Sıra	0,25	8. Sıra	0,23	-0,02	-0,08

Siyasî Partilerin Milletvekili Sayılarındaki Değişim

Tablo 15

1 Kasım 2015 Seçim Sonuçları

AK PARTİ	CHP	HDP	MHP	Toplam
317	134	59	40	550

24 Haziran 2018 Seçim Sonuçları

AK PARTİ	CHP	HDP	MHP	Toplam
295	146	67	49	600

Fark (+ / -)

-22	+12	+8	+9	+50
-----	-----	----	----	-----

Artış / Azalış Oranı + / - (%)

-6,94	+8,96	+13,56	+22,50	+9,09
-------	-------	--------	--------	-------

26 ve 27'nci Dönem Milletvekillerinin Karşılaştırılması

Tablo 16

	Milletvekili Sayısı ve Oranı (%)			Milletvekili Sayısı ve Oranı (%)		
	26'nci Dönem ⁽¹⁾			27'nci Dönem ⁽²⁾		
Cinsiyet Durumu	Kadın	81	(% 14,73)	Kadın	104	(% 17,33)
	Erkek	469	(% 85,27)	Erkek	496	(% 82,67)
Öğrenim Durumu	İlk	3	(% 0,55)	İlk	9	(% 1,50)
	Orta	49	(% 8,90)	Orta	49	(% 8,17)
	Yüksek	498	(% 90,55)	Yüksek	542	(% 90,33)
Ortalama Yaş Durumu	50,04			50,60		

Siyasî Partilerin Milletvekili Çıkardığı İl Sayısındaki Değişim

Tablo 17

	Kasım 2015 Seçimleri	Haziran 2018 Seçimleri	Fark (+ / -)
AK PARTİ	78 il	79 il	+1
CHP	46 il	58 il	+12
HDP	22 il	24 il	+2
MHP	24 il	31 il	+7

Siyasî Partilerin Birinci Sırayı Aldıkları İl Sayılarındaki Değişim

Tablo 18

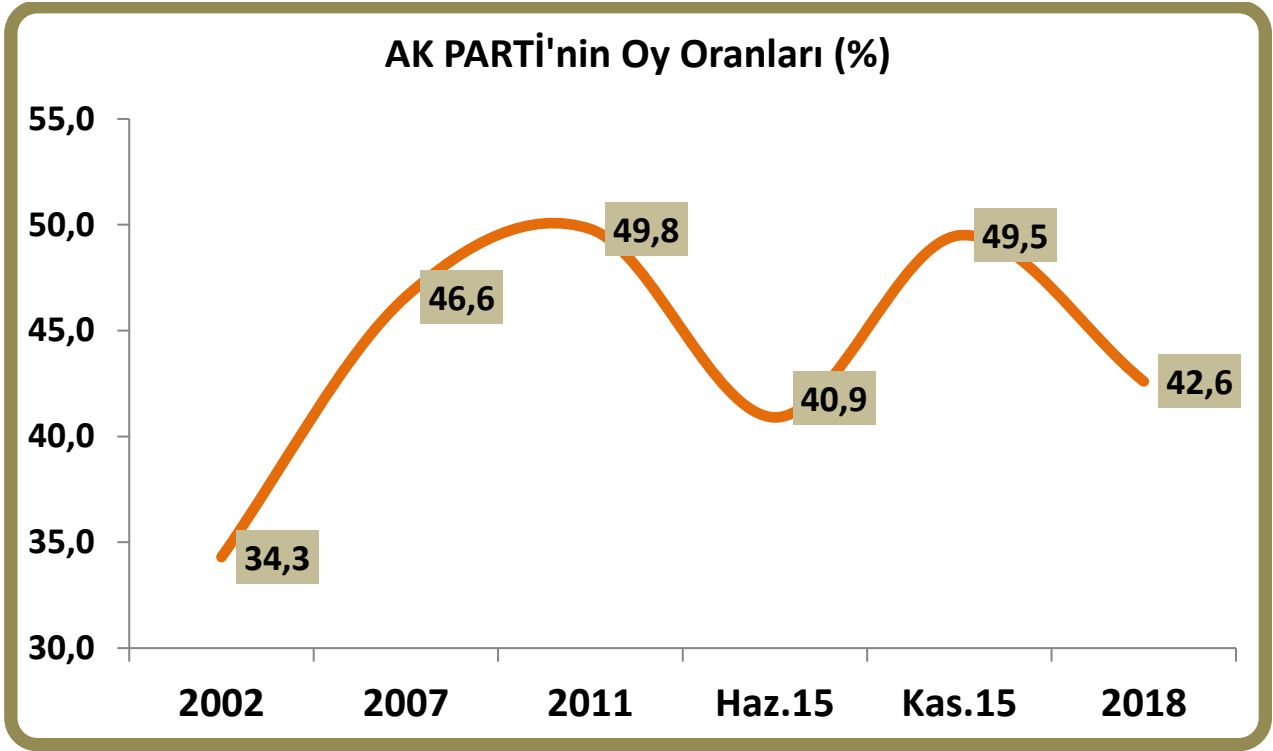
	Kasım 2015 Seçimleri	Haziran 2018 Seçimleri	Fark (+ / -)
AK PARTİ	63 il	64 il	+1
CHP	6 il	6 il	-
MHP	-	-	-
HDP	12 il	11 il	-1
T o p l a m	81 il	81 il	

Siyasî Partilerin Oy Oranlarının Yükseldiği ve Gerilediği İl Sayısı

Tablo 19

	Oy Oranlarının		Toplam
	Yükseldiği İl Sayısı	Gerilediği İl Sayısı	
AK PARTİ	11 il	70 il	81 il
CHP	33 il	48 il	
HDP	29 il	52 il	
MHP	45 il	36 il	

**SİYASİ PARTİLER AÇISINDAN
DEĞERLENDİRME**

AK Parti, 2018 seçimlerinde oy oranı en çok oy gerileyen parti olmuş; milletvekili sayısında da düşüş yaşanmıştır. Kayıplarına karşın AK Parti;

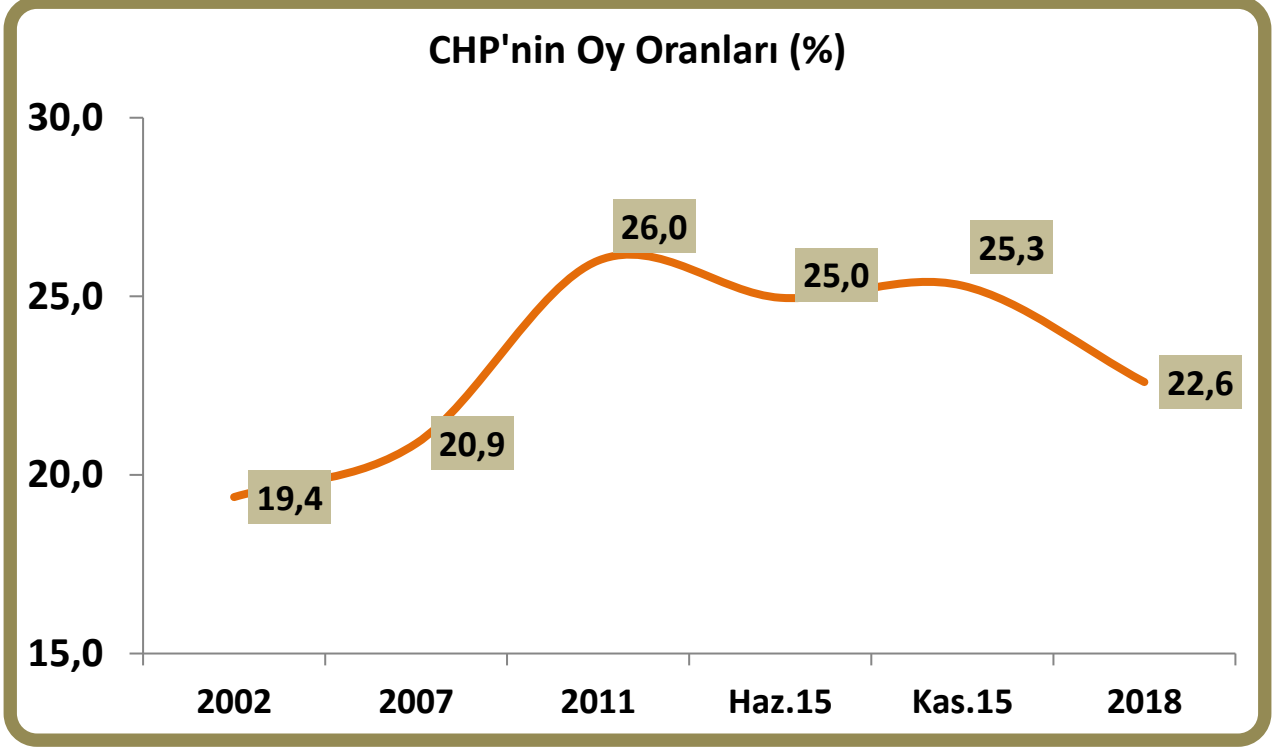
- **Yine ülke düzeyinde birinci sıradadır.**
- **Rakiplerine göre, bütün göstergeler açısından açık ara öndedir.**

AK Parti'nin, Anamuhalefet Partisi CHP ile arasındaki puan farkı, 19,91 puandır. AK Parti'nin milletvekili sayısı, CHP'nin milletvekili sayısının iki katıdır ($295 / 146 = 2,02$).

Partinin ülke genelindeki oy oranı, birinci sırayı aldığı ve milletvekili çıkardığı il sayıları ile illerdeki ve bölgelerdeki oy oranları, diğer partilerle kıyaslandığında aradaki farkların büyük olduğu görülmektedir.

- **Ülke coğrafyasının her kesiminde varlığını göstermiştir.**

CHP ve HDP'nin güçleri ülkenin belirli bölgelerinde yoğunlaşmış iken AK Parti, varlığını ülke coğrafyasının her kesiminde gösteren bir parti konumunu korumuştur.

Seçimlerde oy kaybına uğrayan ikinci parti, AK Parti'den sonra CHP olmuştur.

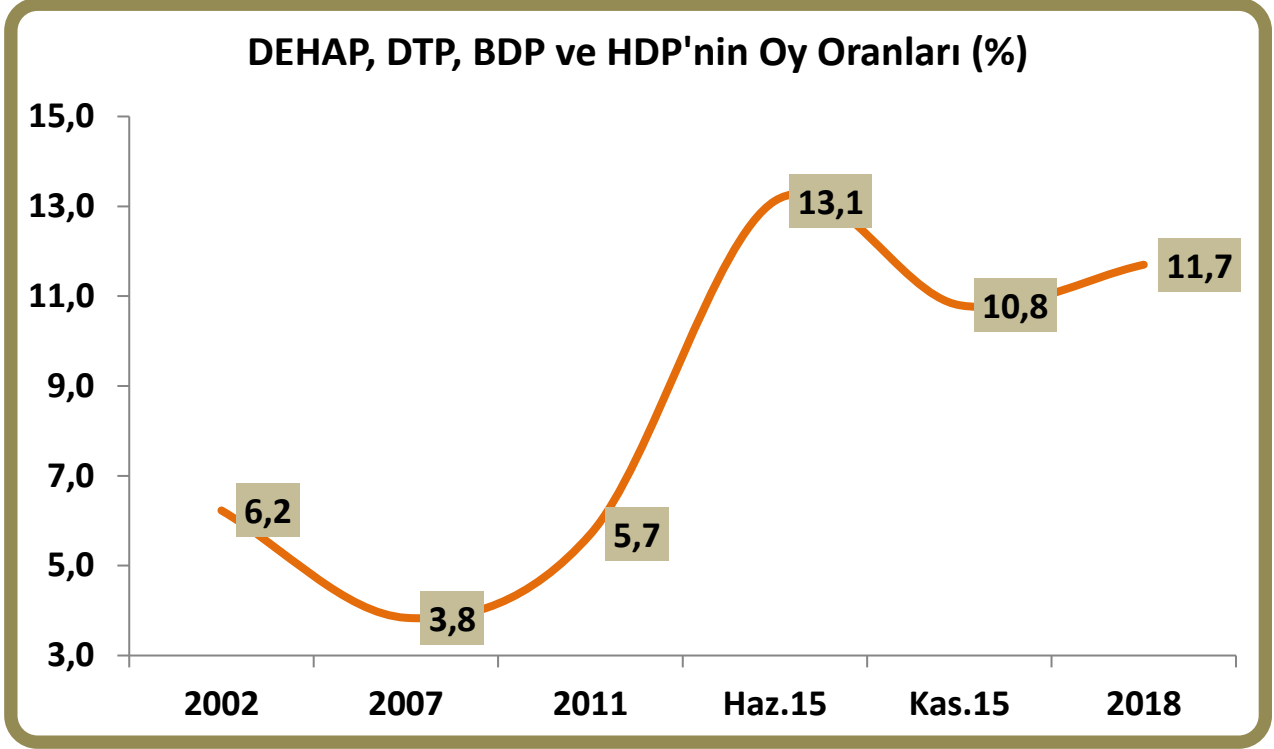
- **CHP'nin oy oranları, 2011'den bu yana ilk kez % 25 düzeyinin altına inmiştir.**

CHP'nin ülke genelindeki oy oranları, 2011 seçiminden Kasım 2015 seçimine kadar % 25 düzeyinde seyretmiştir. Parti, bu seçimde % 25 düzeyinin altında kalmıştır.

- **CHP, ülke coğrafyasının gelişmiş bölgelerinin ve toplumun gelişmiş kesimlerinin partisi olmayı sürdürmektedir.**

CHP ülkenin gelişmiş kesimlerinin partisi olmayı sürdürmektedir. Ana muhalefet partisi; oylarını ancak gelir, eğitim ve yaş düzeyi yüksek kesimlerden alabilen bir parti konumunu sürdürmektedir.

CHP'nin ülke coğrafyasındaki gücü de belirli bölgelerde yoğunlaşmaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da varlık gösteremeyen CHP'nin gücü, ülkenin batısına doğru yükselmekte ve Ege ile Trakya Bölgelerinde en yüksek düzeyine ulaşmaktadır.

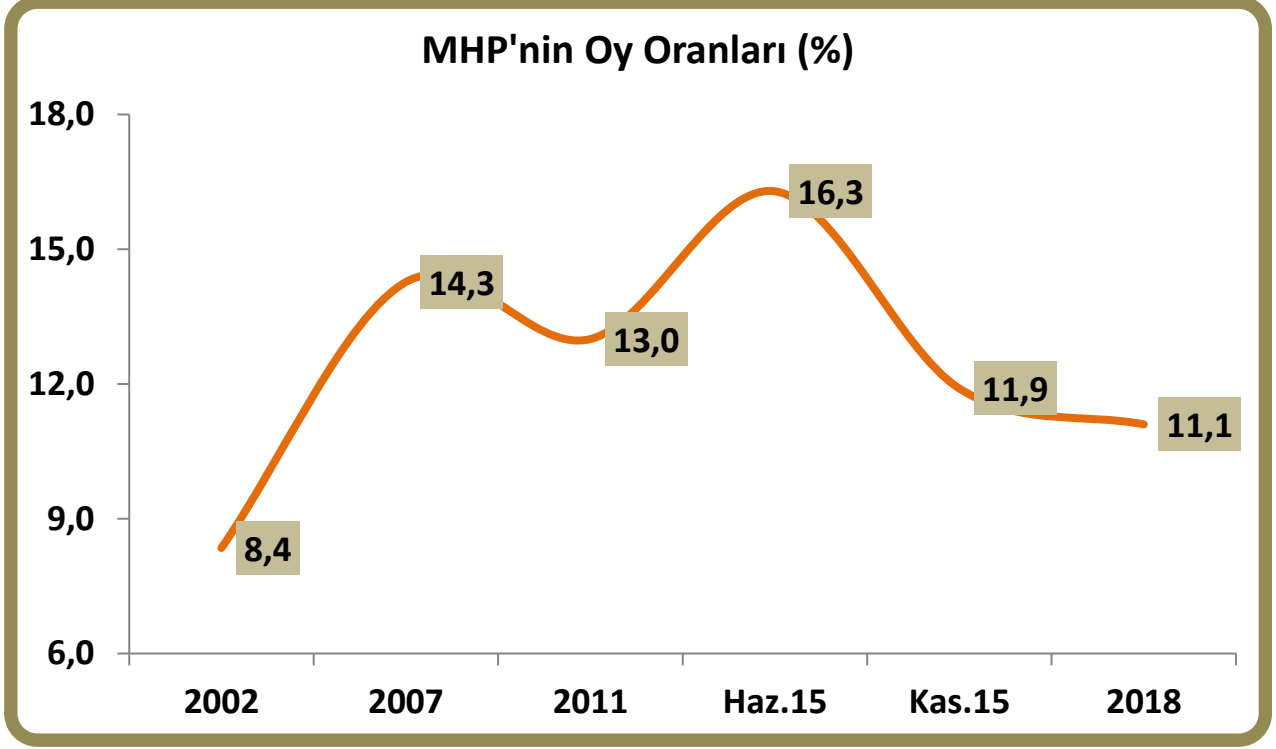
HDP, Kasım 2015 seçimlerinde % 10,76 olan oy oranını % 11,70'e yükseltmiştir. Partinin oy oranında 0,94 puanlık artış söz konusudur.

- **HDP Doğu ve Güneydoğu'da oy kaybına uğramıştır**

8 bölgede oy artışı sağlayan parti, en güçlü olduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde oy kaybına uğramıştır. En büyük oy artışları, Doğu ve Güneydoğu'dan göç alan İstanbul, Ege ve Akdeniz Bölgeleri'nde gerçekleşmiştir.

- **HDP, bir bölgesel parti niteliği taşımaktadır**

HDP, dayandığı seçmen tabanının yoğun olarak yaşadığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da ağırlıklı bir parti olma niteliğini korumakta, bu bölgelerden göç alan Akdeniz, Ege Bölgeleri ile İstanbul dışında kalan yerlerde varlık gösterememektedir.

- **MHP'nin oy oranında önemli bir düşüş yaşanmamıştır**

MHP'li kadroların önemli bir bölümünün, partilerinden ayrılarak kurmuş oldukları İYİ Parti'ye rağmen partinin Kasım 2015'deki oy oranına göre önemli bir düşüş yaşanmamıştır.

MHP'nin, Kasım 2015 seçimlerinde % 11,90 olan oy oranı bu seçimde % 11,10'a gerilemiştir. Yalnızca 0,80 puanlık bir düşüş söz konusudur.

- **MHP'nin bölgesel gücünden söz etme olanağı yoktur**

Bölgesel oy oranları % 15,6 düzeyini (Orta Anadolu) geçemeyen MHP bütün bölgelerde 3, 4 ve 5'inci sıralarda yer almıştır.

Ancak, Doğu ve Güneydoğu'daki MHP oylarında, az da olsa, dikkat çekici bir artış yaşanmıştır: Parti, Kasım 2015'teki 4'üncü sırada olduğu Doğu ve Güneydoğu'da bu kez 3'üncü sıraya gelmiş; Kasım 2015'te 3'üncü sırada olan CHP ise bu kez 4'üncü sırada yer almıştır.

İYİ Parti

25 Ekim 2017’de kurulmuş olan **İYİ Parti**, ilk kez girdiği milletvekili seçimlerinde % 9,96 oranında oy alarak 43 milletvekili çıkarmıştır.

Oy oranının ülke barajı altında kalmasına karşın İYİ Parti, CHP ve SAADET Partisi ile yaptığı Milli İttifak nedeniyle baraj engeline takılmamıştır.

MHP’nin ardından 5’inci sırayı alan partinin illerdeki oy oranları % 20 oranının altında kalmıştır. En yüksek oy oranı (% 19,93) Burdur’da gerçekleşmiştir.

Partinin Bölgelerdeki oy oranları ise % 15 oranının altındadır. En yüksek oy oranı (% 14,92) İçbatı Anadolu’da gerçekleşmiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME

📖 Yapılan Anayasa Değişiklikleriyle Rejim Değiştirilmiştir

26'ncı Dönemde yapılan Anayasa değişiklikleriyle, 1876'dan bu yana, 142 yıldır, kesintilerle de olsa, uyguladığımız Parlamenter Rejim terkedilmiş, kendine özgü bir Başkanlık Sistemine geçilmiştir.

Yürütmeye ilişkin bütün yetkiler Cumhurbaşkanında toplanmış, Meclisin Yürütme üzerindeki denetim yetkisi kısıtlanmıştır.

📖 Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri Birlikte Yapılmıştır

Anayasa değişikliklerini içeren 21 Ocak 2017 tarih ve 6771 sayılı Kanun'la Anayasanın 77'nci Maddesi şöyle düzenlenmiştir: *“Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılır.”*

Bu kural ilk kez 2018 Seçimlerinde uygulanmıştır.

📖 24 Haziran 2018 Seçimleri “Erken Seçim” Niteliğindedir

Anayasa değişikliklerini içeren 6771 sayılı Kanun'un Geçici 21-A Maddesine göre seçim, 3 Kasım 2019 tarihinde yapılacaktı. Ancak söz konusu seçimlerin 24 Haziran 2018 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Bu seçimler erken ya da baskın seçim olarak nitelendirilebilir.

Seçimlerin erkene alınması kararı nedeniyle TBMM'nin 26'ncı Dönemi, 4 yıl yerine 2 yıl 7 ay 23 gün sürmüştür.

10 Ağustos 2014 tarihinde 5 yıl için seçilmiş olan Cumhurbaşkanının görev süresi 3 Kasım 2019 tarihinde bitecekti. Seçimlerin erkene alınmasıyla, Cumhurbaşkanı da 3 yıl 10 ay 14 gün görev yaptıktan sonra seçime gitmiş oldu.

📖 Seçim ve Siyasi Partiler Kanunlarında Önemli Değişiklikler Yapılmıştır

Seçimin hemen öncesinde Seçim ve Siyasi Partiler Kanunlarında önemli değişiklikler yapılmıştır. Değişikliklerin olumlu yanı, siyasi partilerin seçimlerde işbirliği yapmalarının önündeki engelin kaldırılmış olmasıdır. Eleştiriye açık yönü ise seçim güvenliği konusunda yeni tartışmalara yol açmış ve yüzde 10'luk ülke barajının yalnızca seçim ittifakı yapan partiler için kaldırılmış olmasıdır.

Seçim Yarışında Büyük Adaletsizlikler Yaşanmıştır

Seçim kampanyası eşit olmayan koşullarda cereyan etmiş, kamu olanakları iktidar partisi tarafından kullanılmıştır. Bu da muhalefet partileri aleyhine büyük bir dengesizlik yaratmıştır.

Seçimler OHAL rejimi altında yapılmıştır. Bu, serbest tartışma ortamını yok eden, yarışma adaletini muhalefet partileri aleyhine ortadan kaldıran bir uygulamadır.

İyi Parti, Saadet Partisi ve Vatan Partisi Devlet yardımından yararlanamamış; Karamollaoğlu ve Perinçek açık hava toplantısı yapamamışlar, Karamollaoğlu internet aracılığıyla yaptığı mitinglerle yetinmiştir. HDP'nin Cumhurbaşkanı adayı Demirtaş ise tutuklu olduğu için kampanya yürütememiş; TRT'de yayımlanması gereken propaganda konuşmasını da cezaevinden yapmak zorunda kalmıştır.

Başta TRT olmak üzere televizyon kanallarının büyük bölümü, iktidar partisine sundukları geniş yayın sürelerinin çok azını muhalefet partilerine ayırmıştır.

İktidar partisi ve Cumhurbaşkanı, televizyonların ve basının büyük çoğunluğunun, hatta yasasında tarafsızlığı zorunlu tutulan Devlet Televizyonu TRT'nin desteklerini arkasına almıştır. Cumhurbaşkanı adaylarından Muharrem İnce'ye az miktarda yer verilen TRT ve iktidar yanlısı medyada Akşener, Demirtaş ve Karamollaoğlu'na tam bir sansür uygulanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Seçiminde 6 Aday Yarışmıştır

Cumhurbaşkanlığı seçimine 6 aday katılmıştır: Recep Tayyip Erdoğan (AK Parti), Muharrem İnce (CHP), Selahattin Demirtaş (HDP), Meral Akşener (İYİ Parti), Temel Karamollaoğlu (SAADET Partisi), Doğu Perinçek (VATAN Partisi).

İnce ve Demirtaş dışında kalanlar, partilerinin genel başkanlarıdır.

Cumhurbaşkanı Adayları ile Partilerinin Milletvekili Seçimlerinde Aldıkları Oylar Arasında Farklılıklar Oluşmuştur

Recep Tayyip Erdoğan'ın oyu (% 52,59), AK Parti'nin milletvekili seçimlerinde aldığı oydan (42,56) oranından 10,03 puan fazladır.

CHP'nin adayı Muharrem İnce % 30,64 oy almıştır. Bu oran CHP'nin milletvekili seçimlerinde aldığı % 22,65 oranından 7,99 puan fazladır.

Selâhattin Demirtaş, Meral Akşener, Temel Karamollaoğlu ve Doğu Perinçek'in oy oranları ise mensup oldukları partilerin oy oranlarından düşüktür.

Recep Tayyip Erdoğan Yüzde 50 Barajını MHP Oylarının Desteğiyle Aşabilmiştir

Milletvekili seçimlerindeki Cumhur İttifakı (AK Parti – MHP İttifakı) Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde de sürdürülmüş; aday göstermeyen MHP, Recep Tayyip Erdoğan'ın adaylığını desteklemiştir.

AK Parti'nin % 42,56 oranında oy aldığı seçimlerde Erdoğan, ancak MHP oylarının desteğiyle % 50 barajını aşabilmiş vebirinci turda seçilmiştir.

Seçime 8 Siyasî Parti Katılmıştır

Kasım 2015 seçimlerine 16 siyasî parti katılmıştı. Bu kez seçimler sırasında faaliyette bulunan 100 partiden 11'i seçimlere katılma hakkını elde etmiş; bu 11 partiden BBP, BTP ve DP seçimlere katılmamış; böylece seçimlere katılan parti sayısı 8 olmuştur.

Seçimlere katılan partilerden bazıları Seçim Kanununda yapılan değişiklikten yararlanarak aralarında ittifak kurmuşlar; HDP, Hür Dava Partisi ve Vatan Partisi seçime herhangi bir ittifakta yer almaksızın katılmıştır.

Cumhur İttifakı; AK Parti ve MHP'den oluşmuş, BBP Genel Başkanı ve bazı BBP'liler AK Parti aday listelerinde yer almıştır.

Millet İttifakı; CHP, İyi Parti ve Saadet Partisi'nden oluşmuş; DP Genel Başkanı ile bazı DP'liler İyi Parti listelerinde, bazı Saadet Partili adaylar ise CHP listelerinde yer almıştır.

TBMM'ye 5 Siyasi Parti Girmiştir

Seçime katılan 8 partiden 4'ü % 10'luk ülke barajını aşmış; TBMM'ye 8 parti girmiştir:

- AK Parti, CHP, MHP ve HDP ülke barajını aşmıştır.
- İyi Parti, Saadet, Hür Dava ve Vatan Partisi ülke barajının altında kalmıştır. İyi Parti % 9,96'lık oy oranıyla baraj altında kalmasına karşın '*Millet İttifakı'na* dahil olduğu için TBMM'de temsil edilmeye hak kazanmıştır.

- AK Parti listelerinde yer alan BBP’li adaylardan 1’i, CHP listelerinde yer alan Saadet Parti’li adaylardan 2’si ve İyi Parti listelerinde yer alan DP’li adaylardan 1’i milletvekili seçilmiş ve seçimden sonra kendi partilerine dönmüşlerdir. Böylece BBP, DP ve SAADET Partisi de TBMM’de temsil edilme olanağına kavuşmuşlardır.

Parlamentoya giren 8 partiden 5’i Grup kurmuştur: AK Parti, CHP, HDP, MHP ve İyi Parti.

Oyların % 97,97’si TBMM’de Temsil Edilmiştir

Haziran 2018 seçiminde Meclise giren AK Parti, CHP, HDP, MHP ve İyi Parti’nin oy oranları toplamı % 97,97 olmuştur. TBMM dışında kalan oyların toplam içindeki oranı, % 2,03’de kalmıştır.

Bu sonuç, temsil adaleti açısından olumlu bir gelişmeyi ifade etmektedir.

TBMM % 56,83 Oranında Yenilenmiştir

TBMM’nin bu seçimdeki yenilenme oranı % 56,83 olmuştur.

En yüksek yenilenme oranı % 93,02 ile İyi Parti Grubunda; en düşük yenilenme oranı ise % 47,12 ile AK Parti Grubunda gerçekleşmiştir. Yenilenme oranları HDP’de % 67,05 / MHP’de % 67,35 / CHP’de ise % 53,42 olmuştur.

TBMM’nin Yaş ve Eğitim Düzeyinde Önemli Değişme Olmamıştır

TBMM’nin 26’ncı dönemde 50,04 olan yaş düzeyi bu dönemde 50,60’a yükselmiştir.

Kasım 2015’de % 90,55 olan yüksek öğrenimli milletvekili oranı bu kez % 90,33 olmuştur.

Kasım 2015 Seçimine Göre Kadın Milletvekili Sayısında Değişim Yaşanmıştır

Kadın milletvekili sayısı, 25’inci Dönemde 97 iken 26’ncı Dönemde 81 olmuştur. Kadın milletvekillerinin toplam milletvekili içerisindeki oranı ise % 17,64’ten % 14,83’e düşmüştü.

2018 seçimlerinde milletvekili sayısı 600’e, kadın milletvekili sayısı 104’e çıkmış, kadın milletvekili oranı ise % 17,33 olmuştur.

📖 Siyasetteki Denge Bozuklukları Yine Giderilememiştir

Siyaset sürecinde yaşanan dengesizlikler, demokratik rejimin sağlıklı işleyişi açısından kaygı vericidir:

- CHP ve HDP'nin güçleri ülkenin belirli bölgelerinde yoğunlaşmakta; buna karşılık AK Parti ülkenin her yöresinde varlık göstermektedir. Bu, coğrafya düzleminde dengesizlik anlamına gelmektedir.
- Siyasî yelpazede merkez sol aleyhine oluşan dengesizlik bu seçimde de giderilememiş, merkez sol, bu kez de % 25 sınırını aşamamış, hatta 2,67 puan altına inmiştir. Merkez sağdaki boşluğu İYİ Parti de dolduramamıştır.
- Seçimlerde birinci sırayı almış olan AK Parti ile diğer partiler arasındaki güç farklılıkları dikkat çekicidir. Bu da başka bir dengesizliğe işaret etmektedir.

Yaklaşık 7 puanlık oy kaybına karşın AK Parti'nin oy oranı (% 42,56) ile Anamuhalefet partisi CHP'nin oy oranı (% 22,65) arasında 19,91 puanlık bir fark vardır. AK Parti'nin oy oranı, CHP'nin oy oranının 1,88 katıdır. AK Parti'nin milletvekili sayısı (295) ise CHP'nin milletvekili sayısının (146) 2,02 katıdır.

SON SÖZ

27'nci Dönemle birlikte Parlamenter Sistem terkedilmiş; Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi bütün kurum ve kurallarıyla yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de ciddi bir rejim değişikliği yaşanmaktadır.

En ciddi sorun, yeni sistemde denge ve denetim mekanizmalarının yeterli güçte var olmamasıdır. TBMM'nin denetim olanakları önemli ölçüde kısıtlanmıştır. Siyasal yelpazede yaşanan dengesizlikler TBMM'nin denetim gücünü azaltmakta olan bir diğer etkidir. Parlamentoda AK Parti – MHP işbirliğinin yarattığı aritmetik desteğin üstünlüğü karşısında muhalefetin aritmetik gücünün yetersizliği en büyük zaaf olarak gözükmektedir.

Siyasal yelpazedeki dengesizliklerin giderilmesi açısından muhalefet partilerinin, özellikle Anamuhalefet partisi konumundaki CHP'nin ciddi bir iktidar alternatifi haline gelebilmesi, aynı zamanda merkez sağda oluşan boşluğun da doldurulması gerekir. Böyle bir gelişme toplumdaki kutuplaşmanın giderilmesi açısından da önem taşımaktadır.

